

Osakepohjaisten kannustinjärjestelmien verotuksen haasteet ja kehitysmahdollisuudet

HEVE-selvityshankkeen (VN/26808/2023) kuuleminen 16.12.2025

Hannu Itälä

OTT, yliopisto-opettaja, veroasiantuntija

Nykytilasta

- TVL 66 a § on rajoituksistaan huolimatta tärkeä osa kannustinpohjaisten osakejärjestelmien verotuksen toimivuutta
- Oikeuskäytännössä joustava tulkinta lisännyt joustavuutta (KHO 2023:66 ja KHO 2025:7)
- Edelleen TVL 66 a §:n soveltamisalan ulkopuolisiin tilanteisiin kohdistuu kuitenkin kaksi keskeistä ongelmaa: 1. Epälikvidin etuuden verotus (*dry tax charge*) ja 2. arvostusongelma (erit. käyvän arvon käsite)
- Ongelmat eivät ole epätyypillisiä tai tuntemattomia, ja niihin on viimeaikoina reagoitu useissa eri valtioissa erinäisin lainsäädännöllisin keinoin.
- Tässä esityksessä keskitytään erityisesti “dry tax charge” -ongelman ratkaisuun, eikä arvostusongelmia tai muita mahdollisia haasteita (esim. TA-kulujen vähennyskelpoisuutta) käsitellä enemmälti

Hajanaisia havaintoja muista valtioista

Ruotsi

- Teckningsoptioner = käytännössä warrantti, jonka lunastamiseen ei kohdisteta veroseuraamuksia
→ osakeluovutuksen verotus pääomatulona
- Erityinen optiosäntely, jonka soveltamisedellytykset erittäin tiukat (jäänyt käsitykseni mukaan käytännön tasolla lähes merkityksettömäksi)

Viro

- Tuloverolain 48.5,3 §: option käyttäminen väh. 3 v. option merkitsemisestä → osakemerkintää ei veroteta, jatkoluovutuksen verottaminen luovutusvoittona

Yhdysvallat

- Sec. 83(b) IRC: Työntekijä voi valita kannustinosakkeen verotusajankohdan (ansainta-ajan alkaessa tai päättyessä)
- Sec. 421-422 IRC, Incentive Stock Options (ISOs): käyvästä arvosta merkittyjen optioiden käyttäminen ei johda veroseuraamukseen, osakkeen jatkoluovutusta voidaan tietyin edellytyksin verottaa luovutusvoittona (ongelmana kuitenkin AMT)

Mahdollisia ratkaisumalleja?

Edellisten esimerkkien pohjalta Suomeen olisi mahdollista implementoida esimerkiksi seuraavanlainen veromalli:

- Luonnollisen henkilön saaman työsuhdeoption käyttämistä ei katsota veronalaiseksi eduksi vielä **option käyttöhetkellä**.
- Verotusta lykätään option perusteella saadun **osakkeen myöhempään luovutushetkeen**.
- **Valinnaisuus**: veromallia sovelletaan verovelvollisen vaatimuksesta (vaatimuksen esittämisajankohta yhteensovittettava EPL:n vaatimukseen).
- Luovutushinnan ja työntekijän optiosta / osakkeista suorittaman **hinnan erotus verotus ansiotulona**.
  - Taustalla työpanokseen perustuva suoritus, jolloin etuuden pääomatuloverotus on hankalasti sovitettavissa malliin.
- Edun verotusta voidaan huojentaa esimerkiksi siten, että saadun edun määrästä **25 % on verovapaata tuloa**, mikäli osakkeita omistetaan esim. vähintään kahden vuoden ajan osakkeiden merkinnästä lukien.
- Osakkeelle jaetun osingon / SVOP-palautuksen verotus ansiotulona.

Esitettyyn malliin liittyviä haasteita

- **Holdingsyhtiöt:** ongelma poistettavissa antamalla mahdollisuus ainoastaan luonnollisille henkilöille
- **Työsuhdeoptio v. tavallinen (alihintainen) osakemerkintä :** tulisiko malli ulottaa optioiden lisäksi tavallisiin osakkeisiin? Miten toteutettavissa pitämällä malli yksinkertaisena? Muutoin ongelmana rajanvedot.
- **Sijoitustoiminnan yhteydessä hankitut TA-osakkeet v. työsuhteen perusteella hankitut osakkeet työntekijällä**
  - Luovutustilanteissa voitaisiin katsoa, että ensijaisesti luovutetaan aina TA-osakkeita
  - Osingon ja muun voitonjaon osalta verotuksen olisi perusteltua tapahtua suhteellisesti ansiotulona ja tavanomaisten sääntöjen mukaan riippuen esim. osakkeiden määrällisistä suhteista.
- **Kansainväliset tilanteet:**
  - Työsuhdeoptioiden osalta kertymisperiaatteen soveltaminen lähtökohtaisesti turvannee Suomen verotusoikeuden option merkintähetken ja käyttöhetken välisen ajan osalta (ks. KHO 2013:93)
  - Option käyttöhetken jälkeisen arvonnousun verottaminen Suomessa edellyttäisi kertymisperiaatteen soveltumisen varmistamista option käyttöhetken jälkeiseen aikaan tai vaihtoehtoisesti rajoitettua maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyratkaisua (ks. analogisesti EVL 52 f §:n 3 ja 4 momentti)
  - Alihintaisten osakemerkintöjen osalta verotusoikeuden turvaaminen edellyttänee niin ikään vastaavia maastapoistumisverotusta koskevia säännöksiä.

Kiitos!

Hannu Itälä

+358 50 529 6475 / +358 50 358 8418

hpjita@utu.fi

**TURUN
YLIOPISTO**

Get inspired.

TURUN
YLIOPISTO